

M.A. (SANSKRIT) Semester - 2 (CBCS) Examination
March/April – 2026 (As Per Syllabus Year-2018)
ALANKARASASTRA : NATYASASTRA ADHYAYA 1,2,6 AND
DASARUPAKA PRAKASA 1,3(ELE-1)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

-
- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે અનુવાદ સાથે સમજાવો. (૧૪)
- Que-1 Translate with necessary notes any two of the following. (14)
- ૧) નૈકાન્તતોડત્ર ભવતાં દેવાનાં ચાનુભાવનમ્ ।
ત્રૈલોક્યસ્યાસ્ય સર્વસ્ય નાટ્યં ભાવાનુકીર્તનમ્ ॥
 - ૨) દુઃખાર્તાનાં શ્રમાર્તાનાં શોકાર્તાનાં તપસ્વિનામ્ ।
વિશ્રાન્તિજનનં કાલે નાટ્યમેતદ્ભવિષ્યતિ ॥
 - ૩) વિકૃષ્ટશ્ચતુરશ્રશ્ચ ત્ર્યશ્રશ્ચૈવ તુ મણ્ડપઃ ।
તેષાં ત્રીણિ પ્રમાણાનિ જ્યેષ્ઠં મધ્યં તથાહવરમ્ ॥
 - ૪) રતિર્હાસશ્ચ શોકશ્ચ ક્રોધોત્સાહૌ ભયં તથા ।
જુગુપ્સા વિસ્મયશ્ચૈતિ સ્થાયિભાવાઃ પ્રકીર્તિતા ॥
- પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે અનુવાદ સાથે સમજાવો. (૧૪)
- Que-2 Translate with necessary notes any two of the following. (14)
- ૧) અવસ્થાનુકૃતિર્નાટ્યં રૂપં દૃશ્યતયોચ્યતે ।
રૂપકં તત્સમારોપાત્ દશધૈવ રસાશ્રયમ્ ॥
 - ૨) અઙ્કાન્તપાત્રૈરઙ્કાસ્યં છત્રાઙ્કસ્યાર્થસૂચનાત્ ।
અઙ્કાવતારસ્ત્વઙ્કાન્તે પાતોઽઙ્કાસ્યાવિભાગતઃ ॥
 - ૩) એવમઙ્કાઃ પ્રકર્તવ્યાઃ પ્રદેશાદિપુરસ્કૃતાઃ ।
પન્ચાઙ્કમેતદવરં દશાઙ્કં નાટકં પરમ્ ॥
 - ૪) ચતુરઙ્કશ્ચતુઃસન્ધિર્નિર્વિમર્શો દિમઃ સ્મૃતઃ ।
સ્થાતેતિવૃત્તો વ્યાયોગઃ સ્થાતોદ્ધતનરાશ્રયઃ ॥
- પ્રશ્ન-૩ નાટ્યશાસ્ત્રાનુસાર નાટ્યોત્પત્તિની કથા વર્ણવો. (૧૪)
- Que-3 Describe the story of the creation of drama according to 'નાટ્યશાસ્ત્ર' (14)
- અથવા / OR
- પ્રશ્ન-૩ નાટ્યશાસ્ત્રના આધારે ભરતમુનિના રસસૂત્રની સમીક્ષા કરો.
- Que-3 Review Bharata Muni's 'રસસૂત્ર' based on 'નાટ્યશાસ્ત્ર'
- પ્રશ્ન-૪ વસ્તુ, નેતા અને રસના સંદર્ભમાં રૂપકનાં પ્રકારોની ચર્ચા કરો. (૧૪)
- Que-4 Discuss the types of 'રૂપક' in terms of 'વસ્તુ', 'નેતા' and 'રસ' (14)
- અથવા / OR
- પ્રશ્ન-૪ દશરૂપક અનુસાર કથાવસ્તુના પ્રકારોની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.
- Que-4 Discuss in detail the types of plot according to the 'દશરૂપક'
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- Que-5 Write short notes on any two of the following. (14)
- ૧) અષ્ટરસાઃ ।
 - ૨) અર્થપ્રકૃતયઃ ।
 - ૩) અર્થોપક્ષેપકાઃ ।
 - ૪) રઙ્ગશીર્ષમ્ ।